

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Δ/νσις: Ἰωάννου Γενναδίου 14 - 115 21, Ἀθήναι
Τηλ. 210-7272.204, Fax 210-7272.210, e-mail: contact@ecclesia.gr

ΠΡΩΤ. 4009

ΑΡΙΘΜ.

ΛΟΗΝΗΣΙ ΤΗ. 25^η Αύγούστου 2022

ΔΙΕΚΤ. 1587

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 3063

Πρός
τό Χριστεπώνυμο Πλήρωμα
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Θέμα: «Συμπλήρωση ἑκατό ἐτῶν ἀπό τή Μικρασιατική
Καταστροφή»

*«Γίνου πιστός ἄχρι θανάτου
καί δώσω σοι τόν στέφανον τῆς ζωῆς»
(Ἀποκάλυψις Ἰωάννου, Β΄ 10)*

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Τήν Κυριακή πρό τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου καί Ζωοποιοῦ Σταυροῦ καί μέσα στό σταυραναστάσιμο κλίμα αὐτῆς, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔχει ὀρίσει νά τιμῶνται οἱ Ἅγιοι μάρτυρες ἱεράρχες καί λοιποὶ κληρικοί, οἱ ὁποῖοι βρῆκαν μαρτυρικό θάνατο στή Μικρά Ἀσία καί στόν Πόντο κατά τή διάρκεια τοῦ διωγμοῦ τῶν Ἑλλήνων κατοίκων. Ἡ ἀπόδοση τῆς ὀφειλομένης τιμῆς στή μνήμη τους ἐφέτος συμπίπτει μάλιστα μέ τή συμπλήρωση ἑκατό ἐτῶν ἀπό τή Μικρασιατική Καταστροφή τοῦ 1922. Γίνεται, ἐπομένως, γιά ὅλους μας ἡ ἡμέρα αὐτή ἀφορμή περισυλλογῆς, στοχασμοῦ καί δημιουργικοῦ προβληματισμοῦ, καθῶς καλούμαστε νά διδα-

χθούμε από τή γενναία στάση τῶν Ἁγίων ἔθνοϊερομαρτύρων, νά ἀναδείξουμε τόν Ἑλληνορθόδοξο Πολιτισμό τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τοῦ Πόντου καί τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης καί νά θαυμάσουμε τή θέληση γιά πρόοδο καί ἀναδημιουργία, τήν ὁποία ἐπέδειξαν οἱ πρόσφυγες τοῦ 1922-1924 μέ τόν ἐρχομό τους στήν κυρίως Ἑλλάδα.

Τιμοῦμε σήμερα κατά πρῶτον τόν Ἅγιο ἔθνοϊερομάρτυρα Χρυσόστομο Σμύρνης, ὁ ὁποῖος ὑπηρέτησε μέ ἀφοσίωση καί αὐταπάρνηση τήν Ἐκκλησία καί τό Γένος, ἀρχικά ὡς Μητροπολίτης Δράμας καί Ζιχνῶν καί ὕστερα ὡς Μητροπολίτης Σμύρνης. Συχνά τοῦ προτάθηκε νά διαφύγει, ἀλλά ἡ σταθερή ἀπάντησή του ἦταν: «ἡ θέση μου εἶναι κοντά στό ποίμνιό μου». Παρέμεινε ἔτσι μέχρι τέλους στόν τόπο τοῦ καθήκοντος καί τοῦ μαρτυρίου γιά νά στηρίξει τό ποίμνιό του, φανείς «πιστός ἄχρι θανάτου», ὅπως συμβουλεύει ὁ Θεός τόν ἄγγελο (ἐπίσκοπο) τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σμύρνης στήν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου (Β΄ 10). Τελικῶς κατακρεουργήθηκε ἀπό τόν μαινόμενο τουρκικό ὄχλο καί τό παντιμο λείψανό του δέν βρέθηκε ποτέ.

Ἐπίσης, τιμοῦμε τίς ἀγιασμένες καί μαρτυρικές μορφές τῶν Μητροπολιτῶν Ἰκονίου Προκοπίου, Μοσχονησιῶν Ἀμβροσίου καί Κυδωνιῶν Γρηγορίου. Τιμοῦμε σήμερα τούς Ἁγίους ἔθνοϊερομάρτυρες τοῦ Ποντιακοῦ Ἀγώνα, ὅπως τόν Ἐπίσκοπο Ζήλων Εὐθύμιο καί τόν Ἀρχιμανδρίτη Πλάτωνα Αἰβαζίδη. Τιμοῦμε τόν Ἀρχιμανδρίτη Ἰάκωβο Ἀρχαντζικάκη, τόν ὁποῖον πετάλωσαν καί σταύρωσαν οἱ διῶκτες του στόν Βουτζᾶ, προάστειο τῆς Σμύρνης. Πεντακόσιοι καί πλέον Ἑλληνες Ὀρθόδοξοι κληρικοί μαρτύρησαν γιά τήν Πίστη καί τήν Πατρίδα στήν αἵματοβαμμένη γῆ τῆς Μικρασίας καί τοῦ Πόντου.

Συγχρόνως, ἀναδεικνύουμε καί προβάλλουμε τήν ἱστορική μνήμη καί τήν ἀλήθεια, ἡ ὁποία ἐλευθερώνει. Γιά νά γνωρίζουν οἱ νεώτερες γενιές ὅτι ἐπί πολλούς αἰῶνες ἡ εὐρύτερη Μικρά Ἀσία, ἀπό τό Αἰγαῖο ἕως τόν Εὐφράτη καί ἀπό τόν Εὐξείνιο Πόντο μέχρι τή θάλασσα τῆς Κιλικίας, ὑπῆρξε λίκνο Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ καί Ὀρθόδοξης Χριστιανικῆς Παραδόσεως. Μνημονεύουμε

ένδεικτικῶς τούς ἀρχαίους Ἰωνες φιλοσόφους, τίς περιοδεῖες τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στή Μικρά Ἀσία, τίς Οἰκουμενικές Συνόδους, τούς Ἀγίους πού ἔζησαν, δίδαξαν ἢ καί μαρτύρησαν ἐκεῖ, τούς Καππαδόκες Πατέρες, τίς Αὐτοκρατορίες τῆς Νίκαιας καί τῆς Τραπεζούντας, τά ἑλληνικά σχολεῖα τοῦ 18^{ου} καί 19^{ου} αἰώνα στή Σμύρνη καί σέ ἄλλες πόλεις.

Συγκλονίζει ἀσφαλῶς ἡ Γενοκτονία τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς, ἡ ὁποία ἄρχισε τό 1914 καί ὀλοκληρώθηκε τό 1923. Δέν ἦταν μία ἀπάντηση τῶν Τούρκων στήν ἀποβίβαση τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ στίς 2 Μαΐου 1919. Ἦταν μία προσχεδιασμένη ἀπό τούς Νεοτούρκους γενοκτονία γιά νά ἐκκαθαρισθεῖ ἡ περιοχή τῆς τότε Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἀπό τίς Χριστιανικές κοινότητες καί κυρίως τούς Ἑλληνας καί τούς Ἀρμενίους.

Εἶναι πραγματικά πολυάριθμοι οἱ Ἑλληνας πού ξεριζώθηκαν ἀπό τά ἁγιασμένα καί πατρογονικά χώματα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς. Ὅμως, ποτέ δέν ἀπελπίσθηκαν. Ἦλπισαν καί ἐργάσθηκαν γιά μία νέα ἀρχή καί ἕνα καλύτερο μέλλον μέ πίστη στόν Θεό καί τά κατάφεραν. Ἀντλοῦμε διδάγματα ἀπό τή Χριστιανική εὐλάβεια, τήν ἐργατικότητα καί τή διάθεση ἀναγεννήσεως, τίς ὁποῖες ἐπέδειξαν οἱ ἀδελφοί μας Ὀρθόδοξοι Ἑλληνας, οἱ ὁποῖοι ἦλθαν ὡς πρόσφυγες ἀπό ὅλα τά σημεῖα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τοῦ Πόντου καί τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης. Τούς τιμοῦμε διότι συνέβαλαν δημιουργικά στή διαμόρφωση τῆς Νεοελληνικῆς κοινωνίας. Τούς εὐχαριστοῦμε διότι ἔφεραν μαζί τους λείψανα Ἀγίων, ὅπως τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ρώσου στό Νέο Προκόπιο Εὐβοίας, καί θαυματουργές ἱερές εἰκόνες, ὅπως τῆς Παναγίας Σουμελά, μεταδίδοντας «ὁσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς» στή μητέρα πατρίδα.

Θυμόμαστε τά γεγονότα χωρίς ἐκδικητικότητα, χωρίς φανατισμό. Διδάσκουμε τήν Ἱστορία γιά νά μήν ἐπαναληφθεῖ ὁποιαδήποτε γενοκτονία. Μιλοῦμε στά παιδιά μας γιά τίς συνέπειες τοῦ Διχασμοῦ καί τῆς Διχόνοιας, προσευχόμαστε καί ἐργαζόμαστε γιά νά ὑπάρχει ἐθνική ὁμοψυχία.

Σέ αὐτήν τήν ἐπέτειο, ἐπικαλούμαστε τίς πρεσβεῖες τῶν Ἁγίων τῆς Μικρασίας, ἀπό τοῦ Ἁγίου Πολυκάρπου Σμύρνης τοῦ 2^{ου} αἰώνα μέχρι τοῦ Ἁγίου Χρυσόστομου Σμύρνης. Ὑποκλινόμαστε εὐλαβικά στήν ἱερή μνήμη τῶν πατέρων καί τῶν μητέρων μας, πού θανάτωθηκαν ἢ ἐξαναγκάσθηκαν νά πάρουν τόν δρόμο τῆς προσφυγιάς κατά τή διάρκεια τῆς Γενοκτονίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἄς εἶναι αἰωνία ἡ μνήμη τῶν ἑκατοντάδων χιλιάδων φονευθέντων καί ἐκτοπισθέντων, ἀγνοουμένων καί ξεριζωμένων προγόνων μας. Ἄς ἀναπαύει Κύριος ὁ Θεός καί τίς ψυχές τῶν στρατιωτῶν μας, πού ἔπεσαν ἥρωϊκῶς μαχόμενοι κατά τή Μικρασιατική Ἐκστρατεία τοῦ 1919-1922.

Μετά πατρικῶν εὐχῶν καί ἀγάπης

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος
- † Ὁ Σάμου καί Ἰκαρίας Εὐσέβιος
- † Ὁ Φλωρίνης, Πρεσπῶν καί Ἑορδαίας Θεόκλητος
- † Ὁ Κασσανδρείας Νικόδημος
- † Ὁ Σερρῶν καί Νιγρίτης Θεολόγος
- † Ὁ Σιδηροκάστρου Μακάριος
- † Ὁ Ἐδέσσης, Πέλλης καί Ἀλμωπίας Ἰωήλ
- † Ὁ Ἀργολίδος Νεκτάριος
- † Ὁ Θεσσαλιώτιδος καί Φαναριοφερσάλων Τιμόθεος
- † Ὁ Μεγάρων καί Σαλαμίνοσ Κωνσταντῖνος
- † Ὁ Κεφαλληνίας Δημήτριος
- † Ὁ Τρίκκης, Γαρδικίου καί Πύλης Χρυσόστομος
- † Ὁ Καρπενησίου Γεώργιος
- Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
- † Ὁ Ὡρεῶν Φιλόθεος

Ἀκριβές Ἀντίγραφον

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

Φεῶν Φιλόθεος

† Ὁ Ὡρεῶν Φιλόθεος